

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.005.01.2022

Piotr Żłobinski
Dyrektor
Zespołu Szkół Nr 7 im. 16 Pułku Ułanów
Wielkopolskich w Bydgoszczy
ul. Waryńskiego 1, 85-320 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/075 Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Nr 7 im. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Bydgoszczy ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Żłobinski, Dyrektor Zespołu Szkół Nr 7 ² , od 1 grudnia 1999 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów.2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów.
Okres objęty kontrolą	2019-2022 do czasu zakończenia kontroli (lata szkolne: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022) ³ . Kontrolą mogą być objęte również dowody dotyczące zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Sławomir Kierat, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/40/2022 z 15 lutego 2022 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej: „Szkoła”, lub „Zesół Szkół”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Czynności kontrolne zakończono w dniu 29 kwietnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła zapewniła niesłyszącym i niedosłyszącym dzieciom i młodzieży dostęp do systemu kształcenia odpowiedniego do ich potrzeb.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Dyrektor podjął skuteczne działania w celu przyjęcia do Szkoły każdego, ze zgłaszających chęć nauki, niesłyszącego lub słabosłyszącego dziecka i młodzieży. Rozwiązania organizacyjne umożliwiały korzystanie w pełni z oferty Szkoły. Stan zatrudnienia kadry pedagogicznej odpowiadał rzeczywistym potrzebom uczniów z wadą słuchu. Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami z niepełnosprawnością słuchu posiadali wymagane kwalifikacje.

Realizacja procesu kształcenia była dostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży niesłyszących i niedosłyszących. Dyrektor prawidłowo zorganizował oddziały, których uczniami były niesłyszące lub słabosłyszące dzieci i młodzież. Analiza okazanej do kontroli dokumentacji wybranej grupy uczniów z wadą słuchu wykazała m.in. że zawierała ona szczegółowy opis metody i formy pracy, a także konkretnych dostosowań w prowadzeniu procesu kształcenia, wychowania i terapii, a zaprezentowane programy zajęć rewalidacyjnych odpowiadały potrzebom uczniów. Obserwowany przebieg zajęć (hospitacja lekcji) wskazywał na: poprawność przebiegu procesu edukacyjnego, realizację założonych celów, stosowanie dostosowań zgodnych z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i dobry kontakt nauczyciela z uczniami. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu sprzyjała ich przygotowaniu do egzaminów przeprowadzanych na danym etapie kształcenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

- 1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym między innymi kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów.**

Opis stanu
faktycznego

1.1. Organizacja Szkoły

Zespół Szkół został utworzony z dniem 1 września 1999 r. uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy⁷. W skład Zespołu Szkół wchodziły: Szkoła Podstawowa Nr 48 oraz XVII Liceum Ogólnokształcące dla Słabosłyszących. Organem prowadzącym Szkołę był Urząd Miasta Bydgoszcz.

(akta kontroli str. 3-16)

Zgodnie ze Statutem Zespołu Szkół⁸:

- nauka odbywała się w języku polskim;

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Nr XII/403/99 z 14 lipca 1999 r.

⁸ Tekst jednolity zatwierdzony uchwałą Rady Pedagogicznej 10 lutego 2022 r. Z dniem wejścia w życie ww. statutu straciły moc: 1/ Statut Publicznej Szkoły Podstawowej nr 48 z 31 sierpnia 2015 r. (ze zm.), 2/ Statut Gimnazjum nr 36 z 31 sierpnia 2015 r. (ze zm.), 3/ Statut XVII Liceum Ogólnokształcącego z 31 sierpnia 2015 r. (ze zm.) oraz 4/ Statut Zespołu Szkół nr 7 z 1 września 2017 r. (ze zm.).

- czas trwania cyklu kształcenia w szkole podstawowej wynosił osiem lat, a w liceum cztery lata;
- prowadzono oddziały: I-VIII szkoły podstawowej ogólnodostępne i dla dzieci słabosłyszących oraz I-III liceum ogólnokształcącego dla uczniów słabosłyszących, a także dla dzieci sześciolatków: klasę zerową ogólnodostępną i dla uczniów słabosłyszących;
- edukacja szkolna przebiegała w czterech etapach edukacyjnych: 1/ wychowanie przedszkolne organizowane w oddziałach przedszkolnych, 2/ pierwszy etap – klasy I-III szkoły podstawowej, 3/ drugi etap – klasy IV-VIII szkoły podstawowej, 4/ trzeci etap – klasy I-IV liceum ogólnokształcącego dla uczniów słabosłyszących;

(akta kontroli str. 17-73)

1.2. Podejmowanie działań pozwalających na przyjęcie słabosłyszącego lub niesłyszącego ucznia

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że w kontrolowanym okresie nie było przypadków odmowy przyjęcia uczniów z wadą słuchu do Szkoły. Nie było też przypadków skreślenia z listy uczniów z wadą słuchu. Dyrektor każdego roku zgłaszał zapotrzebowanie na utworzenie klasy dla słabosłyszących. Z reguły ilość uczniów ubiegających się o przyjęcie pozwalała na utworzenie jednej klasy liceum ogólnokształcącego. Nie utworzono takiej klasy w roku szkolnym 2020/2021 ze względu na brak kandydatów, a w szkole podstawowej rodzice wyrazili zgodę na dołączenie uczniów z orzeczeniami do innych oddziałów ogólnodostępnych.

(akta kontroli str. 74)

1.3. Zapewnienie zatrudnienia kadry o wymaganych przepisami kwalifikacjach

W roku szkolnym 2019/2020 powierzono do realizacji nauczanie uczniów niesłyszących lub słabosłyszących 46 nauczycielom. Wszyscy posiadali przygotowanie pedagogiczne, 44 było dyplomowanych, a dwóch mianowanych. Wszyscy posiadali wykształcenie wyższe oraz kwalifikacje do kształcenia osób z wadą słuchu – ukończone studia podyplomowe lub kursy kwalifikacyjne w zakresie surdopedagogiki. Zajęcia rewalidacyjne, oprócz innych zadań, prowadziło 11 nauczycieli.

W roku szkolnym 2020/2021 powierzono do realizacji nauczanie uczniów niesłyszących lub słabosłyszących 45 nauczycielom. Wszyscy posiadali przygotowanie pedagogiczne, 41 było dyplomowanych, trzech mianowanych, a jeden był stażystą. Wszyscy posiadali wykształcenie wyższe oraz kwalifikacje do kształcenia osób z wadą słuchu – ukończone studia podyplomowe lub kursy kwalifikacyjne w zakresie surdopedagogiki. Zajęcia rewalidacyjne, oprócz innych zadań, prowadziło 11 nauczycieli.

W roku szkolnym 2021/2022 powierzono do realizacji nauczanie uczniów niesłyszących lub słabosłyszących 45 nauczycielom. Wszyscy posiadali przygotowanie pedagogiczne, 43 było dyplomowanych, jeden mianowany i jeden kontraktowy. Wszyscy posiadali wykształcenie wyższe oraz kwalifikacje do kształcenia osób z wadą słuchu – ukończone studia podyplomowe lub kursy kwalifikacyjne w zakresie surdopedagogiki. Zajęcia rewalidacyjne, oprócz innych zadań, prowadziło 11 nauczycieli.

(akta kontroli str. 94-146, 203-206, 869)

Badanie akt osobowych 22 spośród 45 pracowników pedagogicznych prowadzących zajęcia z uczniami z niepełnosprawnością słuchu w roku szkolnym 2021/2022⁹ wykazało, że wszyscy objęci badaniem posiadali wymagane kwalifikacje¹⁰.

(akta kontroli str. 203-206)

Według wyjaśnień Dyrektora, pracownicy swobodnie komunikowali się z uczniami z niepełnosprawnością słuchu. W Szkole nie zatrudniano w badanym okresie nauczycieli niesłyszących lub słabosłyszących, w placówce pracowało dwóch nauczycieli słabosłyszących, ale nie miało to związku z ich zatrudnieniem¹¹. W Szkole umożliwiono swobodną komunikację uczniów z pozostałymi pracownikami. Uczniowie bez problemów mogli korzystać ze stołówki szkolnej, usług sekretariatu itd. Z tego powodu nie były tworzone dodatkowe specjalne regulaminy dla uczniów słabosłyszących.

W ocenie NIK Szkoła była właściwie przygotowana do realizacji innych niż dydaktyczno-wychowawcze zadania na rzecz uczniów z niepełnosprawnością narządu słuchu. Od 2007 roku odbywały się całodniowe turnieje intelektualne i artystyczne klas słabosłyszących gimnazjum i liceum pn. *Festiwal Myśli i Nauki*. Od roku 2018 wspólnie z wydawnictwem WiR i Miejskim Ośrodkiem Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy organizowano ogólnopolską konferencję poświęconą młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych o tematyce:

- w 2018 r. *Funkcjonowanie uczniów z niedosłuchem oraz zaburzeniami centralnego przetwarzania słuchowego CAPD w szkole. Nowoczesne metody diagnozy, leczenia i terapii*,

- w 2019 r. *Jestem mocny słowem, znakiem, gestem. Komunikacja alternatywna i wspomagająca AAC dla dzieci z wadą słuchu niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo*,

- w 2020 r. *(Nie) Pożądane zachowania dzieci i młodzieży* – wydarzenie online.

Ponadto w Szkole stosowano stymulację mózgu muzyką i głosem (program TOMATIS). Metoda ta modyfikuje muzykę i głos w celu promowania pobudzenia korowego.

Organizowano także szkolenia dla nauczycieli skierowane wyraźnie w stronę uczniów słabosłyszących i niesłyszących. M.in. w 2019 r. na posiedzeniu Rady Pedagogicznej odbyło się szkolenie dotyczące charakterystyki dzieci z uszkodzeniami słuchu i wpływem uszkodzenia na ich wychowanie (klasyfikacja wad słuchu, trudności wynikające z dysfunkcji słuchu, różnice powodujące lekki ubytek słuchu a zaburzenia centralnego przetwarzania słuchu) wraz z projekcją filmu *Być głuchym wśród słyszących*.

W przedmiotowym zakresie Szkoła współpracowała z instytucjami działającymi na rzecz dzieci z wadą słuchu takimi, jak: Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne¹² nr 1 i 2 w Bydgoszczy, Centrum Terapii Zmysłów WSG w Bydgoszczy, Ośrodek Diagnozy i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu w Bydgoszczy, Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu „Serce Słyszy Serce”.

(akta kontroli str. 74-76)

⁹ Akta osobowe części nauczycieli zostały w 2021 r. przekazane do sądu.

¹⁰ M.in. ukończone studia podyplomowe lub kursy kwalifikacyjne w zakresie surdopedagogiki. Nie było w dokumentach poświadczenia znajomości języka migowego, bowiem nie była ona wymagana w Szkole, gdzie nie posługiwano się językiem migowym.

¹¹ Zatrudnieni byli bez wady słuchu.

¹² Dalej: „PPP”.

W ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli zostały przeprowadzone szkolenia odnoszące się m.in. do nauczania uczniów z wadą słuchu, których tematem było:

a/ w roku szkolnym 2019/2020:

- Konflikty dzieci i młodzieży. Dlaczego chłopcy i dziewczynki inaczej reagują w sytuacjach trudnych,
- Nauka języka angielskiego w klasach III o różnym poziomie znajomości języka,
- Jak mówić, żeby uczniowie nas słuchali – jak słuchać, żeby uczniowie do nas mówili,
- Mnemotechniki – techniki pamięci w pracy z uczniami,
- Rozumiem, co czytam. Nowoczesne metody uczenia czytania ze zrozumieniem i koncentracji;

b/ w roku szkolnym 2020/2021:

- Pedagogika zabawy jako metoda nauczania w klasach 1-3,
- Wykorzystanie programów pakietu Office 365 w nauczaniu zdalnym,
- Po co komu teatr? Pomysły i techniki teatralne w pracy z dziećmi,
- Jak ćwiczyć koncentrację u dzieci i młodzieży?
- Dyskalkulia, czyli specyficzne trudności w uczeniu się matematyki;

c/ w roku szkolnym 2021/2022:

- Z komputerem za pan brat – wykorzystanie technologii komputerowej w pracy stacjonarnej i zdalnej nauczyciela,
- Metody pracy z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną,
- Konflikty dzieci i młodzieży. Dlaczego chłopcy i dziewczynki inaczej reagują w sytuacjach trudnych.

(akta kontroli str. 147-149)

1.4. Zapewnienie niesłyszącym i niedosłyszącym rodzicom lub opiekunom uczniów dostępu do informacji i udziału w procesie kształcenia

W wewnętrznych dokumentach Szkoły nie ujęto zasad kontaktów i współpracy z głuchymi rodzicami i opiekunami uczniów.

Dyrektor wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nauczania uczniów, których rodzice lub opiekunowie byli osobami głuchymi lub słabosłyszącymi wymagającymi wsparcia w komunikowaniu się z pracownikami Szkoły. Rodzice nie składali skarg ani wniosków dotyczących komunikowania się ze Szkołą. W związku z tym nie uznano potrzeby tworzenia procedur i zasad komunikowania się z rodzicami i opiekunami uczniów. Uczniowie i rodzice mogą kontaktować się m.in. bezpośrednio z przedstawicielami Szkoły poprzez indywidualne spotkania, a także poprzez e-dziennik. Zebrania rodziców w czasie pandemii odbywały się online poprzez Microsoft Teams.

(akta kontroli str. 76-77)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Szkoła była przygotowana do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu. Dyrektor podjął skuteczne działania w celu przyjęcia do Szkoły każdego ze zgłaszających chęć nauki niesłyszących lub słabosłyszących dzieci i młodzieży. Rozwiązania organizacyjne umożliwiały tym uczniom korzystanie w pełni z oferty Szkoły. Stan zatrudnienia kadry pedagogicznej w Szkole odpowiadał rzeczywistym potrzebom uczniów z wadą słuchu. Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami z niepełnosprawnością słuchu posiadali wymagane kwalifikacje.

OBSZAR

2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów

Opis stanu faktycznego

2.1. Uczniowie szkoły w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 (stan na 30 września).

2.1.1. W szkole podstawowej w latach szkolnych objętych kontrolą było:

- w roku szkolnym 2019/2020 na 515 uczniów ogółem 12 niesłyszących, w tym czterech z niepełnosprawnościami sprzężonymi¹³, z których jednego objęto nauczaniem indywidualnym oraz 25 słabosłyszących, w tym czterech z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których dwóch objęto nauczaniem indywidualnym;
- w roku szkolnym 2020/2021 na 513 uczniów ogółem siedmiu niesłyszących, w tym czterech z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których dwóch objęto nauczaniem indywidualnym oraz 29 słabosłyszących, w tym dwóch z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których dwóch objęto nauczaniem indywidualnym;
- w roku szkolnym 2021/2022 na 504 uczniów ogółem sześciu niesłyszących, w tym jeden z niepełnosprawnościami sprzężonymi, objęty nauczaniem indywidualnym oraz 22 słabosłyszących, w tym czterech z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których dwóch objęto nauczaniem indywidualnym.

(akta kontroli str.150)

2.1.2. W liceum ogólnokształcącym w kontrolowanym okresie było:

- w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 na pięciu uczniów ogółem jeden niesłyszący oraz czterech słabosłyszących, w tym jeden z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- w roku szkolnym 2021/2022 na 11 uczniów ogółem dwóch niesłyszących oraz dziewięciu słabosłyszących, w tym jeden z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

(akta kontroli str.151)

2.2. Organizacja oddziałów, których uczniami byli niesłyszący lub słabosłyszący dzieci i młodzież

Liczba i liczebność oddziałów (klas), w których uczyli się uczniowie słabosłyszący i niesłyszący w badanym okresie wynosiła:

¹³ Z czego jedna to niepełnosprawność słuchu.

- w roku szkolnym 2019/2020 – w szkole podstawowej w siedmiu klasach: od pięciu do siedmiu; w liceum w jednej klasie: pięciu;
- w roku szkolnym 2020/2021 – w szkole podstawowej w sześciu klasach: od pięciu do siedmiu; w liceum w jednej klasie: pięciu;
- w roku szkolnym 2021/2022 – w szkole podstawowej w czterech klasach: od czterech do ośmiu; w liceum w dwóch klasach: pięciu i sześciu.

(akta kontroli str. 78, 152-199)

Liczba uczniów słabosłyszących i niesłyszących biorących udział w zajęciach świetlicowych w badanym okresie wynosiła dwie-trzy osoby. W okresie pandemii uczniowie nie korzystali z zajęć świetlicowych.

Czas trwania zajęć rewalidacyjnych w szkole podstawowej wynosił 45 minut w wymiarze 12 godzin na oddział dla uczniów słabosłyszących lub 45 minut, 2 godziny na ucznia w klasie ogólnodostępnej. W liceum zajęcia rewalidacyjne odbywały się w wymiarze 10 godzin w latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 (w pierwszej klasie) oraz 12 godzin w roku szkolnym 2021/2022 w trzeciej klasie.

Zgodnie z par. 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli¹⁴, godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut. Ust. 4 dopuszcza, aby w uzasadnionych przypadkach prowadzenie zajęć, o których mowa w ust. 3, w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym.

Wicedyrektor wyjaśniła, że długość zajęć rewalidacyjnych jest prowadzona zgodnie z systemem lekcyjnym w placówce (45 min.), bowiem cyt.: „tak wskazano naszej placówce wiele lat wstecz”. Nauczyciele realizują z uczniami zajęcia w zwiększonej ilości, ale cyt.: „rzeczywiście nie w pełni łącznego czasu”. Zaznaczyła, że w związku z przytoczonymi przepisami uczniowie będą realizowali wymaganą ilość czasu zajęć rewalidacyjnych (720 min).

W klasach masowych byli także uczniowie słabosłyszący, jednak – jak wyjaśnił Dyrektor – z powodu niewystarczającej ilości uczniów nie można było otworzyć klasy, a rodzice wyrazili zgodę na uczęszczanie dzieci do klas masowych:

- w roku szkolnym 2019/2020 – w trzech klasach (2b, 5d i 6d) – po jednym uczniu,
- w roku szkolnym 2020/2021 – w jednej klasie (4a) – 3 uczniów, a w klasach 6d i 7d po jednym uczniu,
- w roku szkolnym 2021/2022 – jednej klasie (5a) – 3 uczniów, a w klasach 7d i 8d – po jednym uczniu.

Wicedyrektor wyjaśniła, że cyt.: „Na prośbę rodziców i po konsultacji z PPP uczniowie realizowali obowiązek szkolny w klasach ogólnodostępnych. Realizując proces dydaktyczny stosowano indywidualizację pracy na lekcjach. Zajęcia prowadzili głównie nauczyciele z kwalifikacjami w zakresie pracy z uczniem z niepełnosprawnością (85% nauczycieli ukończyło pedagogikę specjalną – specjalność surdopedagogika).

(akta kontroli str. 870-872)

W okresie pandemii zajęcia były prowadzone stacjonarnie (na terenie Szkoły) lub zdalnie (w miejscu zamieszkania ucznia) z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

¹⁴ Dz. U. poz. 502.

W roku szkolnym 2019/2020 w okresie od 16 marca do 26 czerwca 2020 r. 44 uczniów brało udział w zajęciach prowadzonych zdalnie.

W roku szkolnym 2020/2021:

- od 1 września do 23 października 2000 r. 39 uczniów brało udział w zajęciach prowadzonych na terenie Szkoły,
- od 26 października do 6 listopada 2000 r. 10 uczniów uczyło się stacjonarnie, a 29 zdalnie,
- od 6 do 16 listopada 2000 r. 39 uczniów uczyło się zdalnie,
- od 16 do 24 listopada 2000 r. pięciu uczniów uczyło się stacjonarnie, a 34 zdalnie,
- od 24 listopada 2000 r. do 14 maja 2001 r. 10 uczniów uczyło się stacjonarnie, a 29 zdalnie,
- od 17 do 19 i od 20 do 24 maja 2001 r. 17 uczniów uczyło się stacjonarnie, a 22 zdalnie,
- 28 maja 2001 r. 25 uczniów uczyło się stacjonarnie, a 14 zdalnie,
- od 31 maja do 25 czerwca 2001 r. 39 uczniów uczyło się stacjonarnie.

W roku szkolnym 2021/2022:

- od 1 września do 25 października 2021 r. 34 uczniów uczyło się stacjonarnie,
- od 26 do 29 października 2021 r. 30 uczniów uczyło się stacjonarnie, a czterech zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła również trzech nauczycieli),
- od 27 października do 4 listopada 2021 r. 25 uczniów uczyło się stacjonarnie, a dziewięciu zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła również jednego nauczyciela),
- od 28 października do 5 listopada 2021 r. 20 uczniów uczyło się stacjonarnie, a 14 zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła również dwóch nauczycieli),
- od 29 października do 6 listopada 2021 r. 27 uczniów uczyło się stacjonarnie, a siedmiu zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła również jednego nauczyciela),
- od 17 do 26 listopada 2021 r. 33 uczniów uczyło się stacjonarnie, a jeden zdalnie (objęty kwarantanną, która dotyczyła również dwóch nauczycieli),
- od 26 listopada do 3 grudnia 2021 r. 28 uczniów uczyło się stacjonarnie, a sześciu zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła także czterech nauczycieli),
- od 9 do 18 grudnia 2021 r. i od 1 do 7 lutego 2022 r. 26 uczniów uczyło się stacjonarnie, a ośmiu zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła także dwóch nauczycieli),
- od 7 do 11 lutego 2022 r. 27 uczniów uczyło się stacjonarnie, a siedmiu zdalnie (objęci kwarantanną, która dotyczyła również trzech nauczycieli).

Kwarantanną objętych było łącznie 24 uczniów i 20 nauczycieli, organizowano zastępstwa w nauczaniu uczniów.

(akta kontroli str.78-79, 200-202)

2.3. Organizacja procesu kształcenia w sposób adekwatny do potrzeb uczniów z wadą słuchu

Analiza wybranej do kontroli dokumentacji 12 uczniów z wadą słuchu, dotyczącej lat szkolnych 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022, w tym indywidualnego programu

edukacyjno-terapeutycznego¹⁵, wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia¹⁶ oraz dokumentów ewaluacyjnych, pod kątem prawidłowości uwzględnienia w nich potrzeb uczniów określonych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, a także obserwowany przebieg zajęć (hospitacja lekcji)¹⁷ wykazały m.in. następujące:

a) mocne strony:

- skontrolowane IPET-y wskazywały na dość szczegółowy opis metody i formy pracy, a także konkretnych dostosowań w prowadzeniu procesu kształcenia, wychowania, terapii,
- zbadane programy zajęć rewalidacyjnych odpowiadały potrzebom uczniów,
- obserwowany przebieg zajęć wskazywał na: poprawność przebiegu procesu edukacyjnego, realizację założonych celów, stosowanie dostosowań zgodnych z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, dobry kontakt z uczniami nauczyciela, dobrą organizację przestrzeni klasy szkolnej (ustawienie ławek, tablicy, zainstalowanie projektora, miejsc przechowywania pomocy dydaktycznych);

b) słabe strony:

- okazana dokumentacja w wielu miejscach była niekompletna, brakowało IPET-ów co uniemożliwiało ocenę zgodności dostosowań i realizacji zaleceń z orzeczeń,
- w części dokumentacji brakowało WOPFU i trudno było ocenić czy przygotowano go prawidłowo,
- brakowało dokumentów potwierdzających poinformowanie rodziców o posiedzeniach zespołów ds. IPET i WOPFU, a także potwierdzenia, czy takie posiedzenia w ogóle się odbywały,
- w okazanej dokumentacji brakowało odniesienia się do współpracy: z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży oraz rodziny,
- brak było odniesienia do zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które zostały wskazane w orzeczeniach,
- trudny do oceny (z powodu braku dokumentacji) był proces uogólnionej ewaluacji działań podejmowanych w ramach pracy dydaktycznej, dydaktyczno-wychowawczej i rewalidacyjnej.

(akta kontroli str. 207-216, 237-269, 270-868)

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, że znaczna część wykazanych braków dotycząca IPET-ów nie wynikała z ich nieposiadania, ale ze sporządzenia przed badanym okresem na dany etap edukacyjny. Przyznała też, że WOPFU nie zostały dostarczone w całości – braki w większości uzupełniono jako załącznik do wyjaśnienia. Wskazała ponadto, że braki i nieścisłości, które wystąpiły w przeanalizowanych IPET-ach i WOPFU, zostaną uwzględnione w przyszłych działaniach.

(akta kontroli str. 217)

¹⁵ Dalej: „IPET”.

¹⁶ Dalej: „WOPFU”.

¹⁷ Przeprowadzone przez biegłą powołaną przez Delegaturę NIK w Poznaniu na podstawie dokumentacji okazanej przez Szkołę.

W dniu 4 kwietnia 2022 r. kontroler, w obecności Wicedyrektora Szkoły, dokonał oględzin miejsca nauki uczniów z wadą słuchu, to jest klasy 4c (p. 25) i 3c (p. 26). W wyniku oględzin ustalono, że:

- pomieszczenie klasy 4c było przygotowane do nauki 12 uczniów, a klasa 4c liczyła pięciu uczniów – wszyscy byli niedosłyszający,
- pomieszczenie klasy 3c było przygotowane do nauki ośmiu uczniów, a klasa 3c liczyła pięciu uczniów – wszyscy byli niedosłyszający,
- ławki i krzesła wielkością były dostosowane do wieku uczniów,
- ławki w pomieszczeniu nr 25 były ustawione w dwóch rzędach skierowanych w stronę nauczyciela, a w pomieszczeniu nr 26 – w kształcie lit. „U”,
- w obu pomieszczeniach wdrożono rozwiązania ograniczające zbędny szum i hałas w klasie, tj.: po trzy tablice korkowe, wykładziny mające na celu tłumienie hałasu i pogłosu, stoły z końcówkami z tworzywa sztucznego (w klasie 4c), prawidłowe oświetlenie miejsca nauki,
- pomoce dydaktyczne wspomagające nauczanie uczniów niedosłyszających: projektor, komputer z oprogramowaniem dydaktycznym, tablice multimedialne, plansze, makiety, gry edukacyjne.

(akta kontroli str. 218-220)

Wg informacji uzyskanych z Urzędu Miasta Bydgoszczy (organu prowadzącego) na temat form i efektów sprawowania nadzoru nad działalnością Szkoły w zakresie spraw finansowych, w tym organizacji pracy Szkoły w aspekcie stworzenia odpowiednich warunków nauki uczniom z niepełnosprawnością słuchu:

- w latach 2019-2022 plan finansowy Zespołu Szkół zabezpieczał finansowanie działalności statutowej jednostki i kształtował się następująco:

- w roku 2019 plan wydatków wynosił 6 806,7 tys. zł, a wykonanie 6 670,9 tys. zł; część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 4 805,3 tys. zł; na utrzymanie LO dla Słabo Słyszających Miasto przeznaczyło 302,9 tys. zł, a subwencja naliczona na kształcenie uczniów z niepełnosprawnością słuchu w LO wyniosła 122,8 tys. zł;

- w roku 2020 plan wydatków wynosił 7 126,2 tys. zł, a wykonanie 7 090,5 tys. zł; część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 4 770,3 tys. zł; na utrzymanie LO dla Słabo Słyszających Miasto przeznaczyło 283,3 tys. zł, a subwencja naliczona na kształcenie uczniów z niepełnosprawnością słuchu w LO wyniosła 122,8 tys. zł;

- w roku 2021 plan wydatków wynosił 7 621,8 tys. zł, a wykonanie 7 508,4 tys. zł; część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 4 830,9 tys. zł; na utrzymanie LO dla Słabo Słyszających Miasto przeznaczyło 226,9 tys. zł, a subwencja naliczona na kształcenie uczniów z niepełnosprawnością słuchu w LO wyniosła 154,9 tys. zł;

- w roku 2019 plan wydatków wynosił 7 038,6 tys. zł; część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 4 550,1 tys. zł; plan wydatków Miasta na utrzymanie LO dla Słabo Słyszających Miasto wynosił 397,5 tys. zł, a subwencja naliczona na kształcenie uczniów z niepełnosprawnością słuchu w LO wyniosła 352,7 tys. zł;

- plan finansowy Szkoły w 86% dotyczy kosztów wynagrodzeń pracowników. W ramach bieżącego nadzoru nad działalnością Szkoły, Wydział Edukacji i Sportu analizował i weryfikował zgodność i prawidłowość danych w Arkuszu organizacji pracy jednostki. W ramach realizacji zadań statutowych z budżetu miasta przeznaczono środki finansowe na edukację uczniów z dysfunkcjami, w tym uczniów słabosłyszających oraz na wyposażenie Szkoły w nowoczesne narzędzia i pomoce dydaktyczne:

- w 2019 r. 21,4 tys. zł na zakup sprzętu multimedialnego i komputerowego do pracowni komputerowych,

- w 2020 r. 10 tys. zł na zakup sprzętu komputerowego do sal LO oraz 15 tys. zł na wyposażenie biblioteki w książki, programy i sprzęt w ramach Narodowego Programu Czytelnictwa,

- w 2021 r. 15 tys. zł na wyposażenie biblioteki w książki, programy i sprzęt w ramach Narodowego Programu Czytelnictwa, 33,2 tys. zł na zakup komputerów i laptopów wspomagających realizację procesu dydaktycznego, 3 tys. zł na wyposażenie w pomoce dydaktyczne pracowni edukacji wczesnoszkolnej dla uczniów z dysfunkcją słuchu oraz 3,8 tys. zł na pakiet GOLD do pracowni logopedycznej.

(akta kontroli str. 221-225)

Z informacji uzyskanych od Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty wynikało, że w latach 2019-2022 Kuratorium Oświaty w ramach sprawowanego nadzoru nie przeprowadziło w Szkole kontroli w zakresie zapewnienia uczniom z niepełnosprawnością słuchu kształcenia adekwatnego do ich potrzeb i możliwości. Tematyka ta nie była przedmiotem kontroli doraźnych – do Kuratorium nie wpłynęły skargi w ww. zakresie tematycznym, ani kontroli planowych określonych przez Kuratora Oświaty lub ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego wynika natomiast, że Szkoła w latach 2016-2020 cyklicznie była organizatorem konferencji pod patronatem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego oraz Kuratora Oświaty, dotyczących m.in.: metod diagnozowania i pracy z uczniami z dysfunkcją słuchu, tworzenia dokumentacji surdopedagogicznej i wypracowania standardów diagnostycznych, trudności szkolnych wynikających z zaburzeń mowy i słuchu.

(akta kontroli str. 226-228)

2.4. Przygotowanie uczniów z wadą słuchu do egzaminów przeprowadzanych na danym etapie kształcenia

2.4.1. Efekty egzaminów ośmioklasisty osób niesłyszących i słabosłyszących uzyskane w sesji wiosennej roku szkolnego 2020/2021 (w latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 nie przeprowadzono egzaminów dla tej kategorii uczniów) przedstawiały się następująco:

- język polski – na 10 uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 42,7 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 54,3);
- matematyka – na 10 uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 32,4 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 41,61);
- język obcy nowożytny – na 10 uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 55 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 52,84).

Według wyjaśnień Wicedyrektor nie było przypadku zwolnienia z egzaminu ośmioklasisty.

(akta kontroli str. 229, 870-872)

2.4.2. Efekty egzaminów gimnazjalnych osób niesłyszących i słabosłyszących uzyskane w sesji wiosennej roku szkolnego 2018/2019 (w roku szkolnym 2017/2018

nie przeprowadzano egzaminów dla tej kategorii uczniów) przedstawiały się następująco:

- język polski – na ośmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 47,38 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 47,38);
- historia i wiedza o społeczeństwie - na ośmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 54,88 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 54,88);
- matematyka - na ośmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 18,13 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 18,13);
- przedmioty przyrodnicze - na ośmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 31,38 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 31,38);
- język obcy nowożytny, poziom podstawowy - na ośmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 49,88 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 49,88);
- język obcy nowożytny, poziom rozszerzony - na siedmiu uprawnionych do egzaminu przystąpili wszyscy, uzyskując średni wynik procentowy 24 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 24).

(akta kontroli str. 230-232)

2.4.3. Efekty egzaminów maturalnych osób niesłyszących i słabosłyszących uzyskane w roku szkolnym 2018/2019 (w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 nie przeprowadzano egzaminów dla tej kategorii uczniów) przedstawiały się następująco:

- język polski, egzamin ustny – na sześciu uprawnionych do egzaminu przystąpiło pięciu (83,33 %), uzyskując średni wynik procentowy 50,2 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 50,2) – zdawalność 100 %;
- język polski pisemny, poziom podstawowy – na sześciu uprawnionych do egzaminu przystąpiło pięciu (83,33 %), uzyskując średni wynik procentowy 33,7 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 33,7) – zdawalność 60 %;
- język polski pisemny, poziom rozszerzony – na dwóch uprawnionych do egzaminu przystąpiło dwóch, uzyskując średni wynik procentowy 35,5 (przy takim samym średnim wyniku Szkoły);
- matematyka, poziom podstawowy – na sześciu uprawnionych do egzaminu przystąpiło pięciu (83,33 %), uzyskując średni wynik procentowy 28,4 (przy średnim wyniku procentowym Szkoły wynoszącym 18,4) – zdawalność 40%;
- język obcy nowożytny egzamin ustny, poziom podstawowy – na czterech uprawnionych do egzaminu przystąpiło trzech (75 %), uzyskując średni wynik procentowy 70 (taki jak Szkoły) – zdawalność 100 %;
- język obcy nowożytny egzamin pisemny, poziom podstawowy – na sześciu uprawnionych do egzaminu przystąpiło pięciu (83,33 %), uzyskując średni wynik procentowy 47,5 (taki jak Szkoły) – zdawalność 80 %;
- język obcy nowożytny pisemny, poziom rozszerzony – na jednego uprawnionego do egzaminu przystąpił jeden, uzyskując średni wynik procentowy 55,26 (taki jak Szkoły).

(akta kontroli str. 233-236)

2.4.5. Analizowanie i podejmowanie w razie potrzeby bieżących działań w celu poprawy skuteczności procesu kształcenia uczniów z wadą słuchu

Według wyjaśnień Dyrektora zainteresowanie uczniów egzaminami maturalnymi oscyloowało w granicach od 100% do 66,66%, a egzaminami gimnazjalnymi i ośmioklasisty wynosiło 100%. Egzamin gimnazjalny i ośmioklasisty nie mają określonego progu zdawalności – zdali wszyscy, którzy do egzaminów przystąpili (100%).

Zdawalność egzaminu maturalnego ma charakter sinusoidalny i jest zróżnicowany w zależności od przedmiotu i formy egzaminu, tj.:

- język polski część ustna – od 100% do 87,5%,
- język angielski część ustna – od 100% do 75%,
- język polski część pisemna (poziom podstawowy – od 100% do 60%,
- język angielski część pisemna (poziom podstawowy) – od 87,5% do 55,55%,
- matematyka (poziom podstawowy) – od 50% do 28,57%.

Egzamin na poziomie rozszerzonym nie ma określonego progu zdawalności – zdali wszyscy, którzy do egzaminów przystąpili (100%).

(akta kontroli str. 79-80)

W Szkole nie analizowano losów absolwentów z wadą słuchu, w tym ich drogi edukacyjnej lub zawodowej po ukończeniu szkoły pod kątem wykorzystywania tych analiz do podejmowania decyzji o potrzebach zmian w organizacji procesu kształcenia osób niesłyszących i słabosłyszących w szkole.

Z posiadanych przez Szkołę informacji na temat losów absolwentów bezpośrednio po ukończeniu Szkoły wynikało, że:

a) absolwenci szkoły podstawowej z ostatnich 10 lat:

- w roku szkolnym 2015/2016 – na ośmiu absolwentów (klasy c¹⁸) jeden kontynuował naukę w Ośrodku Szkolno – Wychowawczym nr 2 w Bydgoszczy, a pozostali w gimnazjum;

- w roku szkolnym 2020/2021 – na 11 absolwentów pięciu kontynuowało naukę w XVII LO, a inni w takich placówkach, jak: szkoła zawodowa, Zespół Szkół Mechanicznych w Bydgoszczy, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bydgoszczy, Prywatna Szkoła „Przyszłość” w Bydgoszczy¹⁹.

b) absolwenci liceum z ostatnich 10 lat:

- w roku szkolnym 2014/2015 na 11 absolwentów siedmiu podjęło pracę, trzech naukę na studiach, a jeden w szkole policealnej;
- w roku szkolnym 2015/2016 na dziewięciu absolwentów czterech podjęło pracę, trzech naukę w szkole policealnej, a dwóch na studiach;
- w roku szkolnym 2016/2017 na 11 absolwentów czterech podjęło pracę, czterech naukę na studiach, a trzech w szkole policealnej;
- w roku szkolnym 2017/2018 na siedmiu absolwentów dwóch podjęło pracę, trzech naukę na studiach, a jeden w szkole policealnej;

¹⁸ Klasy „c” – klasy dla uczniów z wadą słuchu.

¹⁹ W latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 - nie było klas „c,

- w roku szkolnym 2018/2019 na siedmiu absolwentów czterech podjęło pracę, jeden naukę na studiach, a dwóch w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym²⁰.

(akta kontroli str. 81-84)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Realizacja procesu kształcenia była dostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży niesłyszących i niedosłyszących. Dyrektor Szkoły prawidłowo zorganizował oddziały, których uczniami były niesłyszące lub słabosłyszące dzieci i młodzież. Analiza okazanej do kontroli dokumentacji 12 uczniów z wadą słuchu wykazała m.in. że zawierała ona szczegółowy opis metody i formy pracy, a także konkretnych dostosowań w prowadzeniu procesu kształcenia, wychowania i terapii, a zaprezentowane programy zajęć rewalidacyjnych odpowiadały potrzebom uczniów. Obserwowany przebieg zajęć (hospitacja lekcji) wskazywał na: poprawność przebiegu procesu edukacyjnego, realizację założonych celów, stosowanie dostosowań zgodnych z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego i dobry kontakt nauczyciela z uczniami. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu sprzyjała ich przygotowaniu do egzaminów przeprowadzanych na danym etapie kształcenia, na co wskazuje zainteresowanie uczniów egzaminami maturalnymi oscylujące w granicach od 100% do 66,66%, a egzaminami gimnazjalnymi i ośmioklasisty- 100%.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Bydgoszcz, 6 maja 2022 r.

Kontroler
(-) Sławomir Kierat
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki

²⁰ W latach 2019/2020 i 2020/2021 nie było klas maturalnych.